

Riktlinjer för handläggning inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning enligt lagen om stöd och service för vissa funktionsnedsatta, LSS

Dnr. 2019-00151

Enligt beslut: 20191009

Ersätter tidigare beslutade riktlinjer daterade 20180207

Innehåll

Innehåll	2
1. Syfte	5
1.1 Värdegrund	5
1.2 Våld i nära relation	5
1.3 Digitalt först	6
2. Allmänt om biståndsbedömning	6
2.1 Bemötande och tillgänglighet	6
3. Ärendehandläggning	7
3.1 Förhandsbedömning och ansökan	7
3.2 Företrädare för den enskilde – vårdnadshavare, ombud, god man och förvaltare	7
3.3 Utredning - Individens behov i centrum (IBIC)	7
3.4 Beslut och överklagande	8
3.5 Uppföljning	9
3.6 Samverkan	9
3.7 Samordnad individuell plan (SIP)	9
3.8 Personkretsbedömning	9
4. Bedömning	10
4.1 Goda levnadsförhållanden	10
4.2 Om behovet kan tillgodoses på annat sätt	11
4.3 Barnrättsperspektivet	11
5. Insatser enligt lagen om stöd och service till vissa personer inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning	12
5.1 Personlig assistans eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans enl. 9 § 2 LSS	12
5.2 Ledsagarservice, enl. 9 § 3 LSS	13
5.3 Biträde av kontaktperson, enl. 9 § 4 LSS	14
5.4 Avlösarservice i hemmet, enl. 9 § 5 LSS	14
5.5 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet, enl. 9 § 6, LSS . 14	
5.6 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov, enl. 9 § 7 LSS	
15	
5.7 Familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar, enl. 9 § 8 LSS	15
5.8 Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna, enl. 9 § 9 LSS	16

5.9 Daglig verksamhet, enl. 9 § 10 LSS	16
6.Egenvård	17
7.Anhörigstöd	17
8.Referenser	18

1. Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att beskriva hur socialnämnden i Bollnäs kommun inom ramen för sitt uppdrag verkar för att äldre människor och personer med funktionsnedsättning får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden, ha en aktiv och meningsfull gemenskap med andra, samt att få den hjälp de behöver för att få sina behov tillgodosedda i överensstämmelse med socialtjänstlagen.

Riktlinjerna är ett stöd för de biståndshandläggare som arbetar för socialnämnden och som fattar beslut utifrån individuella bedömningar av enskildas behov. Syftet med riktlinjerna är att fungera som vägledning vid handläggning på socialnämndens ansvarsområde. Riktlinjerna är även en information för den som vill fördjupa sig i nämndens syn på verksamheten och handläggning enligt socialtjänstlagen.

Riktlinjerna innebär inte någon inskränkning i den enskildes möjligheter att få sin ansökan individuellt prövad oavsett ålder, kön och etnicitet. Det är inte heller möjligt att avvisa en ansökan med motiveringen att kommunen inte tillhandahåller den specifika tjänsten eller att hänvisa till kommunens ekonomi. Varje ansökan ska utredas och varje beslut ska grundas på professionell kompetens. Kompetensen ska bygga på lagar, föreskrifter, nationella riktlinjer och bästa tillgängliga kunskap. I en sammanvägd bedömning om hjälp och stöd skall även personens situation, erfarenhet och önskemål vägas in.

1.1 Värdegrund

Den nationella värdegrunden för äldreomsorgen gäller alla verksamheter. Värdegrunden bygger på att socialtjänstens omsorg om äldre och funktionsnedsatta ska inriktas på ett värdigt liv och känna välbefinnande. För att uppnå det behöver äldreomsorgen och funktionshindersomsorgen bland annat värna och respektera den enskilda personens rätt till privatliv, kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och anpassning till den enskilda personen. Äldre och funktionsnedsatta personer ska bland annat, så långt det är möjligt, kunna välja själva när och hur stöd och hjälp i boendet och annat lättåtkomlig service ska ges.

Den värdegrund som är framtagen för hela socialförvaltningen och som arbetet utgår ifrån i Bollnäs kommun är:

*”Att bli sedd, hörd och respekterad för den jag är
Att känna trygghet och delaktighet i min vardag”*

1.2 Våld i nära relation

Äldre och funktionsnedsatta som utsätts för hot och våld ska särskilt uppmärksammas utifrån de behov de har. Socialförvaltningens antivåldstrateg har utarbetat vägledningar för socialförvaltningens olika områden som ett stöd för medarbetare i arbetet med våld i nära relation. För socialnämnden är det av

största vikt att dessa frågor tas på allvar och att alla handläggare har kunskap om på vilket sätt de ska arbeta med frågor om utsatthet för våld, hot och annan brottslighet. Det är viktigt att en helhetsbedömning av den enskildes situation görs och att alla delar inom socialförvaltningen tar sitt ansvar för att stötta personen som har behov.

1.3 Digitalt först

Digitalt först är regeringens satsning för digital förnyelse av det offentliga Sverige. Digitalt först är även en princip som säger att digitala tjänster, när det är möjligt och relevant, ska vara förstahandsval i den offentliga sektorns kontakter med privatpersoner och företag

2. Allmänt om biståndsbedömning

2.1 Bemötande och tillgänglighet

Frivillighet och självbestämmande ska vara vägledande vid handläggning av enskilda ärenden. Det innebär att den enskilde själv får avgöra om denne vill ansöka om bistånd och ta emot en viss social tjänst eller inte. Detta står inte i konflikt med att försöka motivera den enskilde att ta emot stöd. Hänsyn bör tas till de närståendes önskemål med beaktande av den enskildes samtycke.

Alla människor som får stöd eller hjälp från socialnämnden ska kunna leva utifrån sin identitet och personlighet vilket innebär ett värdigt liv och att känna välbefinnande i tillvaron.

Vid en anmälan eller om något på annat sätt kommit till biståndshandläggarenhetens kännedom ska en förhandsbedömning göras skyndsamt. Huvudregeln är att den som önskar stöd och hjälp själv ansöker om det.

Myndighetens serviceskyldighet finns reglerat i förvaltningslagens bestämmelser. Enligt dessa bestämmelser ska varje myndighet lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp där den enskilda har frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Frågor från enskilda ska besvaras så snart som möjligt oavsett om frågan ställs per brev, telefon eller på annat sätt.

Om Biståndshandläggarenheten bedömer att avgörandet av ett ärende som har inletts av enskild part kommer att bli väsentligt försenat, ska myndigheten underrätta parten om detta. Biståndshandläggarenheten skall också informera om anledningen till förseningen. Om ett ärende som har inletts av en enskild part inte har avgjorts i första instans inom sex månader, får parten skriftligen begära att myndigheten avgör ärendet.

När det gäller tolk och översättning ska Biståndshandläggarenheten använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska. Biståndshandläggarenheten ska under samma förutsättningar använda tolk och göra innehållet i handlingar tillgängligt när den har kontakt

med någon som har en funktionsnedsättning som allvarligt begränsar förmågan att se, höra eller tala.

3. Ärendehandläggning

3.1 Förhandsbedömning och ansökan

När nämnden genom ansökan eller på annat sätt får kännedom om att en enskild kan vara i behov av insatser enligt socialtjänstlagen ska nämnden skyndsamt inleda utredning. I de fall som uppgifter inkommer från någon annan än den enskilde, kan nämnden ta kontakt med den som uppgifterna berör för att ta reda på om det finns behov av insatser. Socialtjänstlagen innehåller dock inga möjligheter till tvångsinsatser. Det innebär att en utredning av den enskildes behov och beslut om insatser endast kan genomföras om den enskilde själv vill det.

Det vanligaste är att en utredning inleds utifrån en ansökan av den enskilde själv. I ansökan ska det komma fram vilket behov den enskilde själv inte kan tillgodose. För att utreda behovet kan det bli aktuellt att inhämta underlag som t.ex. läkarintyg, ADL-bedömning eller liknande. Allt underlag till utredningen inhämtas med samtycke från den som ansöker. Det är den som ansöker om stöd och hjälp som styr utredningen genom att beskriva vad han eller hon vill ha hjälp med.

3.2 Företrädare för den enskilde – vårdnadshavare, ombud, god man och förvaltare

Den enskilde har rätt att anlita ombud vid kontakter med myndigheter. Även anhöriga kan fungera som ombud. Ombud ska ha fullmakt, som kan vara muntlig eller skriftlig. Socialnämnden rekommenderar att skriftlig fullmakt inhämtas om inte särskilda skäl föreligger. En fullmakt slutar att gälla omedelbart om den återkallas av någon av parterna.

Anhöriga har ingen laglig rätt att företräda den enskilde om de inte är sökandens formella ombud eller legala företrädare (god man eller förvaltare) eller om det inte upprättats en framtidsfullmakt. Anhöriga kan dock lämna information om den enskildes situation som en del av utredningen. De kan också ta del av annan information som framkommit om den enskilde samtycker till detta.

Om den enskilde saknar förmåga att på egen hand ansöka om insatser eller att lämna samtycke under utredningen kan god man eller förvaltare aktualiseras för att tillvarata den enskildes rätt. Personer som på grund av sjukdom eller av annan orsak inte kan tillvarata sina egna intressen behöver ofta hjälp med såväl ekonomiska angelägenheter som att tillvarata sina rättigheter och sörja för sin person. Ansökan om god man eller förvaltare görs hos överförmyndarnämnden.

3.3 Utredning - Individens behov i centrum (IBIC)

Arbets sättet i IBIC utgår från den nationella processen för individbaserad dokumentation för socialtjänsten och omfattar: aktualisera, utreda, utforma uppdrag, genomföra och följa upp. IBIC stödjer att fokus läggs på den enskildes behov istället för utbudet av insatser som finns för verksamheten.

Syftet med IBIC är att stärka den enskildes delaktighet, underlätta samarbete, och ge likvärdig och rättssäker handläggning. IBIC tydliggör för utförarna vilket stöd den enskilde behöver. Det gör det också lättare att följa upp behov och mål. Modellen för IBIC utgår från regelverket för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten. Socialnämnden i Bollnäs kommun har antagit Socialstyrelsens framarbetade modell IBIC.

I IBIC används klassifikationen ICF, International Classification of Functioning, Disability and Health, som är en modell och en klassifikation för att beskriva hälsa. För att stödja personer som har svårigheter med att fungera i vardagen krävs att alla som arbetar runt individen kan kommunicera och samverka. Det underlättas genom att man använder ett gemensamt språk som utgår från ett gemensamt tankesätt för hur man kan förstå individens hälsa.

När någon ansökt om bistånd ska handläggaren göra en utredning av den enskildes behov. Det är först efter en sammanvägd bedömning av behovet, de egna resurserna och omständigheter i övrigt som nämnden kan konstatera om den enskilde har rätt till bistånd eller inte. När handläggaren utreder en ansökan om stöd och hjälp görs det utifrån den enskildes behov inom följande 11 livsområden:

- Lärande och tillämpa kunskap
- Allmänna uppgifter och krav
- Kommunikation
- Förflyttning
- Personlig vård
- Hemliv
- Mellanmänskliga interaktioner och relationer
- Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv
- Samhällsgemenskap, social och medborgerligt liv

- Känsla av trygghet (kroppsfunktion)
- Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående (omgivningsfaktorer)

När den enskildes behov är utrett tas ställning till vilken typ av stöd eller hjälp som lämpligast tillgodoser den enskildes behov.

3.4 Beslut och överklagande

En enskild som inkommer med ansökan har alltid rätt att få ett beslut. Beslutet kan innebära att stöd och hjälp beviljas eller avslås, helt eller delvis. Beslutet ska vara utformat så att den enskilde lätt kan förstå vad det innebär. Beslut som myndigheten fattar kan överklagas. Det gäller inte enbart beslut om stöd och hjälp utan även t. ex. beslut att inte lämna ut allmänna handlingar, bestämma avgiftsutrymme mm. Verkställigheten av ett beslut kan normalt sett inte överklagas, men i vissa fall kan den enskilde ha rätt att av domstol få prövat om han eller hon uppnår skälig levnadsnivå genom den verkställighet som nämnden erbjuder. Det stöd och den hjälp som erbjuds ska behovsprövas var för sig av

biståndshandläggare på uppdrag (delegation) av socialnämnden i Bollnäs kommun.

Om någon är missnöjd med ett beslut som nämnden fattat bör han eller hon alltid höra av sig så fort som möjligt. Ett överklagande av ett beslut måste ha inkommit till nämnden inom tre veckor från det att den enskilde tog del av beslutet, annars avvisas överklagandet. Överklagandet ska vara ställt till förvaltningsrätten i Falun och innehålla en beskrivning av varför den enskilde är missnöjd. Överklagan lämnas sedan in till Biståndshandläggarenheten som skickar överklagandet vidare till förvaltningsrätten.

3.5 Uppföljning

Uppföljning görs för att följa upp insatser under pågående beslutsperiod. Syftet med uppföljningen är att se om den enskildes behov är tillgodosedda, om målen för insatsen är uppnådda och om den enskilde är tillförsäkrad en skälig levnadsnivå. Uppföljning av fattade beslut ska ske minst en gång per år av handläggare. Vid beslut om särskilt boende sker uppföljning vartannat år.

3.6 Samverkan

Om insatser är aktuella från fler verksamheter inom socialförvaltningen, inom kommunen eller hälso- och sjukvården ska bästa möjliga samverkan eftersträvas. För att det ska vara möjligt med samverkan mellan olika myndigheter/förvaltningar krävs samtycke från den enskilde.

3.7 Samordnad individuell plan (SIP)

En SIP ska göras när den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och hälso- och sjukvården och när samordning av insatser runt en enskild individ behövs.

3.8 Personkretsbedömning

Personkrets 1 och 2 fastställs genom medicinska diagnoser och styrks genom läkar- och/eller psykologutlåtande.

Personkrets 3 utgår från vilka svårigheter i livsföringen och stödbehov som den enskilde har, oavsett vilken skada/sjukdom/funktionsnedsättning som orsakar behovet. LSS-handläggaren bedömer tillhörighet till personkrets 3.

Personkrets 1 (1 § 1 LSS)

Om det är styrkt, genom intyg av därtill behörig person, att den enskilde har utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd omfattas personen av personkrets 1 i LSS.

Personkrets 2 (1 § 2 LSS)

Personkrets 2 är i likhet med personkrets 1 diagnosstyrd. Personer som har fått stora och bestående begåvningsmässiga funktionshinder efter en hjärnskada i vuxen ålder (från ca 16 år) omfattas av personkrets 2 i LSS.

Personkrets 3 (1 § 3 LSS)

Personkrets 3 i LSS omfattar personer som på grund av andra *varaktiga* fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är *stora* och förorsakar *betydande svårigheter* i

den dagliga livsföringen och därmed ett *omfattande* behov av stöd eller service. I personkretsen återfinns barn, ungdomar och vuxna med långvariga habiliterings- och rehabiliteringsbehov.

För att tillhöra personkretsen måste samtliga nedanstående rekvisit (varaktigt, stort, betydande svårigheter och omfattande) vara uppfyllda.

Varaktigt

Behovet av stöd och service kan variera över tid men funktionsnedsättningen ska vara varaktig dvs. inte av tillfällig eller övergående natur.

Stort

Funktionsnedsättningen ska ha en sådan karaktär att det starkt påverkar flera viktiga livsområden samtidigt. Funktionsnedsättningen är stor om den enskilde dagligen är beroende av hjälpmedel eller annan person för att klara den dagliga livsföringen i boendet, i utbildningen, på arbetet, på fritiden, för att förflytta sig, för att meddela sig med andra eller för att ta emot information.

Betydande svårigheter

Funktionsnedsättningen ska vara varaktig och stor och dessutom förorsaka den enskilde betydande svårigheter i den dagliga livsföringen. Med detta menas att den enskilde inte på egen hand kan klara vardagsrutiner som toalettbesök, hygien, påklädning, mathållning, förflyttning, sysselsättning eller för att utföra nödvändig träning eller behandling. Det kan också innebära att den enskilde inte klarar att sköta sin ekonomi. Andra svårigheter kan vara att kommunicera med andra. Betydande svårigheter kan också anses föreligga då en person löper risk att bli isolerad på grund av sin funktionsnedsättning.

Omfattande

Det ställs också krav på att den enskilde ska ha ett omfattande behov av stöd och service. Med detta menas att hon eller han ska ha ett återkommande behov av särskilt stöd för att klara funktioner som andra kan klara på egen hand. Med återkommande menas att stödbehovet föreligger dagligen.

En bedömning av en enskilds behov av stöd eller service måste alltid ske utifrån en sammanvägning av medicinska, sociala, psykologiska och pedagogiska faktorer.

Viktiga begrepp att hålla isär

Det förekommer att begreppet *omfattande* behov förväxlas med *grundläggande hjälpbehov*. *Grundläggande hjälpbehov* gäller enbart insatsen personlig assistans och ska inte sammanblandas med begreppet *omfattande* behov i prövning av personkrets tre.

4. Bedömning

4.1 Goda levnadsförhållanden

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga

funktionsnedsättningar goda levnadsvillkor. LSS utgör ett komplement till socialtjänstlagen (SoL) och annan lagstiftning och innebär inte någon inskränkning i de rättigheter som den enskilde kan ha enligt SoL eller andra lagar.

Målet för insatserna enligt 5-6 §§ LSS är att främja människors jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet samt att den enskilde får möjlighet att leva som andra. Verksamheten ska vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Alla människor, ska kunna leva utifrån sin identitet och personlighet vilket innebär ett värdigt liv och att känna välbefinnande i tillvaron.

En begäran om stöd och service från en person som ingår i lagens personkrets ska i första hand prövas enligt LSS om det är en insats som regleras i lagen och om den enskilde så önskar. Skälet till detta är att det i allmänhet får antas vara till fördel för den enskilde. Vid varje bedömning om den enskilde har behov av insatsen i sin livsföring måste jämförelser göras med den livsföring som kan anses normal för personer i samma ålder.

Alla personer med funktionsnedsättning omfattas inte av LSS. Lagen omfattar tre olika personkretsar. Personkrets 1 och 2 fastställs genom diagnos medan personkrets 3 utgår från behovet hos brukaren oavsett vilken skada/sjukdom/funktionsnedsättning som orsakar behovet.

Socialnämnden har att kontinuerligt beakta och följa klargöranden och förändringar i rättspraxis.

4.2 Om behovet kan tillgodoses på annat sätt

För att en insats enligt 9 § ska kunna nekas den enskilde på grund av att behovet är tillgodosett på annat sätt, ska behovet också tillgodoses på annat sätt. Ett behov kan också helt eller delvis tillgodoses genom föräldrarnas ansvar enligt föräldrabalken. Hit kan räknas det som är normal omsorg om ett barn.

4.3 Barnrättsperspektivet

Regeringen tog 2010 fram en strategi där det slås fast att ett barnrättsperspektiv innebär att säkerställa barnets rättigheter i åtgärder och beslut som rör barn.

Ett problem som lyfts är att barn inte ses som rättighetsbärare utan mer som föremål för vuxnas välvillighet. Vid tillämpning av barnets rättigheter och beaktande av ett barnrättsperspektiv behöver beslut och arbetsmetoder vara förankrade i barnkonventionens bestämmelser.

Det finns inom Barnkonventionen, socialtjänstlagen, lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, bl.a. en skyldighet att verka för att barnet får sina rättigheter tillgodosedda inom varje verksamhetsområde.

Från den 1 januari 2020 blir konventionen om barnets rättigheter svensk lag. Det innebär dels helt ny lagstiftning och dels fortsatt transformering av rättigheterna in i bl.a. LSS-lagstiftningen.

Barnets bästa är ett komplext begrepp och dess innebörd måste avgöras från fall till fall. Barnets bästa ska tolkas tillsammans med barnkonventionens övriga rättigheter. Barnets bästa bör bedömas individuellt utifrån det berörda barnets eller de berörda barnens specifika situation. Den som fattar beslut ska ta hänsyn till barnets personliga förutsättningar.

Barnets bästa ska användas som vägledning i alla frågor som rör barn. Fokus måste ligga på att identifiera möjliga lösningar som ser till barnets bästa. Vid prövning av barnets bästa är det främst Barnkonventionens fyra grundprinciper som ska beaktas.

Dessa är:

1. **Artikel 2** - Likvärdighet och icke diskriminering
2. **Artikel 3** – Vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.
3. **Artikel 6** – Rätten till liv, överlevnad och utveckling
4. **Artikel 12** – Rätten att få komma till tals och få sin åsikt beaktad.

5. Insatser enligt lagen om stöd och service till vissa personer inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning

5.1 Personlig assistans eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans enl. 9 § 2 LSS

Målgruppen för personlig assistans/ekonomiskt stöd är funktionshindrade personer som inte fyllt 65 år med stora och varaktiga funktionshinder som behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade, dvs. grundläggande behov.

Endast insatser som den enskilde medverkar i bedöms som personlig assistans. Kan den enskilde inte medverka vid t.ex. städning, ska behovet av bistånd till den enskilde bedömas enligt socialtjänstlagen.

Med begreppet personlig assistans avses ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer.

De som ansöker hos kommunens LSS-handläggare och inte haft kontakt med försäkringskassan, informeras om vad som gäller angående assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken. Lämnar även ansökningsblankett om brukaren så önskar. Ansökan om assistansersättning kan även lämnas direkt till försäkringskassan.

Enligt 15 § 8 LSS ska kommunen anmäla till försäkringskassan när någon har ansökt om biträde av personlig assistans/ekonomiskt stöd enligt 9 § 2 och har grundläggande behov som överstiger 20 timmar per vecka. Den

enskilde kan ha rätt till assistansersättning enligt 51 kap socialförsäkringsbalken från försäkringskassan.

Bifall på ansökan om personlig assistans verkställs av kommunen. När den enskilde ansöker och erhåller bifall på ansökan om ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för assistans, väljer den enskilde själv vem som ska anordna assistansen. Information om att den enskilde har denna rätt ges av LSS-handläggaren i samband med utredningen.

Tidsbegränsas beslut om personlig assistans/ekonomiskt stöd ska besluten begränsas till högst två år. Andra former av tidsbegränsningar som förekommer är i avvaktan på att försäkringskassan tar beslut, omprövning/överklagan av försäkringskassans beslut samt vid tillfälliga utökningar.

Kommunen ansvarar för behov av personlig assistans/ekonomiskt stöd som tillfälligt uppstår. Om behovet av ökad personlig assistans/ekonomiskt stöd bedöms vara bestående görs en anmälan till försäkringskassan.

Kommunens handläggare har inget uppföljningsansvar för personer som är berättigad assistansersättning från försäkringskassan.

Personlig assistans/ekonomiskt stöd till personer som fyllt 65 år

För att personer över 65 år ska vara berättigad till personlig assistans/ekonomiskt stöd måste ansökan ha inkommit före 65 års ålder. Beviljad personlig assistans/ekonomiskt stöd kan ej beviljas tillfälligt eller utökas efter 65 årsdagen.

Personlig assistans/ekonomiskt stöd till barn

Vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättningar har, liksom andra vårdnadshavare, ansvar enligt föräldrabalken för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov blir tillgodosedda. Det framkommer av föräldrabalken 6 kap. 2 § att vårdnadshavare ska svara för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter.

En vårdnadshavare som har fått vårdbidrag beslutat av försäkringskassan och som ansöker om personlig assistans/ekonomiskt stöd för sitt barn, kan inte nekas insatsen med hänvisning till att vårdbidrag utgår (d.v.s. att behovet skulle vara tillgodosett på annat sätt). Rätt till personlig assistans/ekonomiskt stöd går före och det kan istället bli så att vårdbidraget reduceras när personlig assistans/ekonomiskt stöd beviljas. Detta ska LSS-handläggaren informera vårdnadshavaren om. Vårdnadshavaren har ansvar för att informera försäkringskassan om förändrade förhållandena.

Timbelopp

Regeringen har fastställt timbeloppet för statlig assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken. Kommunen följer den statliga assistansersättningen.

5.2 Ledsagarservice, enl. 9 § 3 LSS

Insatsen syftar till att underlätta för personer med omfattande funktionsnedsättningar att med stöd av följeslagare komma ut och delta i samhällslivet, exempelvis besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter eller

kulturlivet, komma ut på promenad eller för att besöka en vårdinrättning. Insatsen ledsagarservice är en insats knuten till enklare aktiviteter i närområdet utanför hemmet och lämnas som ett led i strävandena att underlätta för den enskilde att ha kontakter med andra och komma ut bland andra människor. Ledsagarservice syftar till att bryta den isolering som ofta blir följd av en omfattande funktionsnedsättning. Insatsen bör ha karaktären av personlig service och anpassas efter de individuella behoven.

Vid varje tillfälle då en bedömning ska göras måste hänsyn tas till den enskildes livssituation, ålder och intressen.

Beslut om ledsagarservice kan beviljas för en enskild händelse eller som en återkommande insats. Beslutet ges i timmar per vecka/månad.

5.3 Biträde av kontaktperson, enl. 9 § 4 LSS

Då många funktionshindrade har ett begränsat kontaktnät vid sidan av sina anhöriga kan en kontaktperson vara ett personligt stöd, för att bryta isolering och för att underlätta för den enskilde att leva ett självständigt liv i samhället.

Insatsen kontaktperson är ett icke professionellt stöd som ska syfta till att bryta den enskildes isolering och kompensera bristen på kontakter med andra människor som personer med funktionsnedsättning inte får genom skola, arbetsliv eller på fritiden. Kontaktperson beviljas i normalfallet till personer som har en funktionsnedsättning och som bor i ordinärt boende. Beslutet ges i tillfällena per vecka/månad.

5.4 Avlösarservice i hemmet, enl. 9 § 5 LSS

Denna insats syftar till att föräldrar/anhöriga till funktionsnedsatta personer ska kunna få avlösarservice i hemmet för att få avkoppling, utträta sysslor utanför hemmet eller genomföra aktiviteter som barnet inte deltar i.

Avlösarservice i hemmet kan beviljas både som en regelbunden insats och som lösning vid akuta behov under hela dygnet. Den bör vara tillgänglig under dagtid, kvällar och nätter samt under helger.

Insatsen utformas och utgår från det egna hemmet. Beslutet ges i timmar per vecka/månad.

5.5 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet, enl. 9 § 6, LSS

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet är en insats i form av en kortare vistelse utanför det egna hemmet och beviljas i syfte att en person med funktionsnedsättning ska få miljöombyte och rekreation och/eller för att anhöriga ska få avlösning i omvårdnadsarbetet.

Insatsen kan verkställas i en stödfamilj, ett korttidshem eller genom att delta i lägervistelse. Korttidsvistelse kan ses som ett led i ökad självständighet för ungdomar/vuxna som bor i föräldrahemmet. Beslutet omfattar antalet dygn per månad. Om beslutet verkställs genom lägervistelse sker ingen uppföljning.

5.6 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov, enl. 9 § 7 LSS

Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år med funktionsnedsättning gäller fr. o m sommarlovet det år ungdomen fyller 13 år till och med gymnasieskolans slut. Enligt 14 kap. 7 § skollagen (2010:800) har kommunen en skyldighet att erbjuda fritidshem till och med vårterminen det år då eleven fyller 13 år.

Ett syfte med denna korttidstillsyn är att föräldrarna ska kunna förvärvsarbeta utanför hemmet. Men det finns inget som säger att ett sådant arbete är ett krav för att få insatsen. Det avgörande är den enskildes behov av en meningsfull sysselsättning och att detta behov ej tillgodoses på annat sätt.

Insatsen ges före och efter skolans slut, under lovdagar, studiedagar och längre lov.

Behovet av tillsyn och verksamhet kan vara mycket varierande. Det innebär att tillsynen måste kunna utformas flexibelt med utrymme för individuella lösningar. Vissa ungdomar kan behöva tillsyn och hjälp i hemmet. För andra kan kommunens reguljära fritidsverksamhet med personligt stöd vara den bästa lösningen.

5.7 Familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar, enl. 9 § 8 LSS

Familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar bör komma i fråga och beviljas för barn och ungdomar med svåra funktionsnedsättningar och komplicerade omvårdnadsbehov som av skilda skäl och trots olika stödinsatser inte kan bo hos sina föräldrar. Insatsen bör i första hand ses som komplement till föräldrahemmet och bör utnyttjas flexibelt efter barnets och familjens behov.

Insatsen kan även vara motiverad på grund av skolgång på annan ort, så kallad elevhemsboende.

Rätten till andra stöd- och serviceinsatser enligt LSS eller SoL ska gälla för dessa barn och ungdomar på samma sätt som för barn och ungdomar som bor i föräldrahemmet.

Barn och ungdomar i behov av familjehem eller bostad med särskild service bör i princip kunna vara i alla åldrar fram till dess att deras skolgång inom det allmänna skolväsendet för barn och ungdom upphör. 20 år kan tjäna som ett riktvärde. Insatsen bostad med särskild service för barn och ungdomar avser ett boende med fast personalstöd där omvårdnad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter ingår.

Även om det för yngre barn i de flesta situationer är lämpligt att tillgodose deras behov av kvalificerade insatser i föräldrahemmet eller i familjehem föreslås inte någon nedre åldersgräns för boende med särskild service.

Om annat boende behövs på grund av att vårdnadshavaren brister i omsorg om barnet ska LSS-handläggaren anmäla ärendet till individ- och familjeomsorgen, IFO.

5.8 Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna, enl. 9 § 9 LSS

Bostäder för personer i vuxen ålder som har behov av stöd, service och omvårdnad. Insatsen ska erbjuda den enskilde ett boende som leder till god livskvalité, goda utvecklingsmöjligheter, stimulans och till ett så självständigt liv som möjligt efter vars och ens förutsättningar. Det ska vara möjligt för ungdomar att lämna hemmet och skapa sig ett eget hem. Boendet ska bedrivas med respekt för den enskildes integritet och självbestämmande.

Med insatsen bostad med särskild service avses ett boende med fast personalstöd. I insatsen ingår omvårdnad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. I samband med att en brukare flyttar in i ett boende kommer i normalfallet kontaktpersonsinsats att avslutas. Bostad med särskild service beviljas utan precisering om vilken boendeform det gäller. Behovet av boendeform ska framgå utav utredning och bedömning.

Bostad med särskild service kan utformas på olika sätt. De vanligaste formerna är servicebostad, gruppboende eller annan särskilt anpassad bostad.

Gruppboende

Gruppboende är till för personer som har ett omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov. I insatsen ingår fast personal dygnet runt och tillgång till gemensamhetsutrymmen.

Syftet med gruppboende är att vuxna med funktionsnedsättning som inte klarar eget boende ändå ska ha möjlighet att lämna föräldrahemmet och skapa sitt eget hem. Insatsen gruppboende innebär att den enskilde erhåller en fullvärdig lägenhet.

Service bostad

Servicebostad är en insats som kan vara lämplig för de som inte klarar av att bo i ett ordinärt boende men som inte har ett så omfattande hjälpbehov att gruppboende är nödvändig.

Med servicebostad avses en fullvärdig bostad med god tillgänglighet där omfattande service och vård kan ges dygnet runt. Lägenheterna ligger geografiskt samlade med tillgång till gemensamhetsutrymmen. Utifrån den enskildes behov ska dygnet runt stöd erbjudas i den egna lägenheten av en fast personalgrupp.

Annan särskilt anpassad bostad

I annan särskilt anpassad bostad för vuxna ingår inte stöd av personal och inte omvårdnad.

5.9 Daglig verksamhet, enl. 9 § 10 LSS

Den som omfattas av LSS personkrets 1 eller 2 och är i yrkesverksam ålder, saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig har rätt till daglig verksamhet.

Enligt 7 § är personer som tillhör personkrets 3 inte berättigade till insatsen daglig verksamhet.

Verksamheten ska erbjuda den enskilde stimulans, utveckling, meningsfullhet och gemenskap. Hänsyn ska tas till den enskildes önskemål om inriktning på verksamheten. Ett övergripande mål bör vara att på kortare eller längre sikt utveckla den enskildes möjlighet till arbete.

Dagens pensionssystem erbjuder en flexibel pensionsålder med en rätt att kvarstå i anställning till 67 år. Rätten till insatsen daglig verksamhet enligt LSS kan därför inte anses kvarstå längre än till 67 års ålder (HFD 2014 ref 41). Vill brukaren arbeta mellan 65 och 67 år är det i samråd med arbetsplatsen.

Daglig verksamhet beviljas utan precisering om vilken omfattning det gäller. Insatsen måste anpassas efter individuella önskemål och behov och tillförsäkra deltagaren goda levnadsvillkor, (se 7 § LSS och propp 1992/93 159 s 90 och 181).

6.Egenvård

Den som av olika anledningar inte kan sköta sin egenvård kan få stöd med det. Det går inte generellt ange vilka åtgärder som utgör egenvård. Det beror på omständigheterna i varje enskilt fall. Har brukaren förutsättningar att själv klara av att utföra egenvården på ett säkert sätt, eller om personen kan instruera någon att hjälpa till. Om personen inte själv kan ansvara för egenvården beror resultatet av bedömningen på hur stödet och hjälpen ser ut. Det kan vara egenvård om åtgärden kan utföras på ett säkert sätt av någon annan. T.ex. en närstående, personlig assistent eller av personal i skolan. Det kan även innebära att närstående är helt införstådd med behandlingen och kan instruera så att brukaren får hjälp av omvårdnadspersonalen. Biståndshandläggare begär in egenvårdsintyg från hälso- och sjukvården.

7.Anhörigstöd

Anhörigstödet arbetar för att uppmärksamma anhörigas behov, ge råd och information samt kunna vägleda/hänvisa till ytterligare stödkontakt vid behov. Arbetet är inriktat på att aktivt nå anhöriga som behöver stöd i ett tidigt skede. Anhörigstödet är olika insatser som syftar till att underlätta för den som har någon närstående som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning, missbruk, relationsproblematik eller ålderssvaghet behöver stöd i vardagen.

Anhörigstöd är kostnadsfritt och omfattar alla åldersgrupper och verksamheter inom socialtjänsten i Bollnäs kommun. Anhörigstöd kan bland annat vara avlösning (från 2 timmar upp till 48 timmar i månaden, beroende på behov och resurser), anhörigrupp, enskilda stödsamtal, dagverksamhet. Avlastning för anhöriga kan även beviljas som bistånd i form av avlösarservice i hemmet för funktionsnedsatta barn, korttidsvistelse och återkommande korttidsvistelse för äldre.

8.Referenser

- Socialtjänstlagen
- Förvaltningslagen
- Barnkonventionen
- Samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård
- LOV – lagen om valfrihetssystem
- Socialstyrelsens handbok om handläggning och dokumentation (2015)
- Socialstyrelsens handbok om Våld
- Socialförvaltningens vägledning för våld i nära relation
- Riktlinjer för avgifter
- Bollnäs kommuns antagande av socialstyrelsens arbetsätt: Individens behov i centrum (IBIC) som ger stöd för en rättssäker handläggning.
- Bollnäs kommuns styrkort med mål- och resultatstyrning
- Bollnäs kommuns strategi för digitalisering